

ra irakasteko baimena lortu zala ta, gaiñera, Gotzai berorrek bere apaizgai guztiak seminari-
oan euskera ikasteko agindu ebala". Zorionak!

Garitaonandia'tar Josu

Derio'ko apaizgaia

L A Z K A O ' t i k .

Kronikan esaten dugun beze-
la, Lazkao'tik etorri zitzaigun Muxika'tar Erru-
pin beneditarrak berri pozgarri bat eman zigun:
gure Aita Mokoroa "ideoloji iztegi" bat egiten
ari omen zaigu. Lan ederra eta bikaiña. Gutako
askori bururatu ere egingo etzitzaiquina. Eta
egin du zati bat: gaur 30.000 milla fitxa dauz-
ka poliki jarrita eta beste 20.000 inguru pape-
retan an-emen sakabanatuta.

Batentzako lan aundia, ordea, lan eder
auxe. Orregatik guk zerbait esan genuen denok
lagundu bear geniolari buruz. Adibidez, gure
ikastetxe askotan ba-dira euskal akademi edo
batzar txikiak; oiek artu dezakete berengan lan
oni laguntzea. Esate baterako urtean liburu bat
edo bi arakatur. Edo areago, bakoitzak liburu
bat urtean barna.

Gaurkoz ez dakigu zeatz-meatz nola egiten
dituen fitxak Aita Mokoroak. Urrengoan ia ematen
dugun onen berri. Baiña gutxi gora-beera, ba-da-
kigu nola diren ideoloji-iztegi aukerak.

Denok lan egiteko, ordea, besteek zer
egin duten jakin bearrean gaude, bestela alper-
rikako lana egingo genuke-ta. Orregatik argita-
ratzen ditugu emen gaurrarte Aita Mokoroak az-
tertu dituen liburu ta beste orrien zerrenda.
Iñork lagundu nai balu, artzen duan liburuaren
berri, berdin eman bearko luke.

Yakin'en urrengo zenbakietan berri geia-
go ematen joango gera. Yakin'en eta baita beste
illeroko orritxoan ere.

Onatx Errupin'ek diguna:

Aita Mokoroaren txartel edo fitxai buruz
ez dizut argitasunik ematen. Ala ere, A.Mokoroa-

ren txartelen arkibidea jartzen dozut:

Nº	1 a	796	Periódicos varios de 1931 y 32.
"	797 a	1027	Locuciones que trae Igº Mº Echai- de.
"	1028 a	1507	De Kirikiño (abarrak), (muy poco).
"	1508 a	2435	Periódicos varios de 1932 y 33.
"	2436 a	3108	Idem 1934.
"	3109 a	3562	De oidas en conversación. 1934, 1935-36.
"	3563 a	3684	Euskalduna, 1934-35.
"	3685 a	4667	Oidas en conversación. 1934-35-36.
"	4668 a	5469	Mendiburu (J.B.Devocioa).
"	5470 a	6000	Joannateguy (J.B. Iñhabetea).
"	6001 a	6728	Periódicos varios y conversación.
"	6729 a	8760	Axular (geroko gero).
"	8761 a	9384	Euskalduna 1936...
"	9385 a	10498	Haraneder (Philothea).
"	10499 a	11000	Urruzuno (Meza Santua).
"	11001 a	12663	Joannateguy (Sainduen Bizitzea).
"	12664 a	14652	Euskalduna 1938...
"	14653 a	16430	Euskalduna, conversación, etc...
"	16431 a	17966	Iztueta (Gip. Kondaira).
"	17966 a	18121	Ramos Azcarate (Ijito Ezkontza).
"	18122 a	18210	Eskonaguerre? (Athaka gaitzeko).
"	18211 a	18421	F.Segura (Pachiko Cherrén).
"	18422 a	18460	Daskonaguerre, conversación,...
"	18461 a	18470	(de Axular).
"	18471 a	18789	Euzkadi, primer trimestre 1913.
"	18790 a	19016	Periódicos varios y conversación.
"	19017 a	20685	Arrese Beitia (Kantaria).
"	20686 a	21863	Moguel (Peru Abarka).
"	21864 a	22683	Arrese Beitia (Asti-orduetako...).
"	22684 a	23057	Joannateguy (Ehun bat sainduen...).
"	23058 a	23874	J.A.Irazusta (Joanixio).
"	23875 a	24645	Orixe (Santa Cruz apaiza).
"	24646 a	25044	Locuciones recogidas por Altube en Euskera 1925.
"	25045 a	25605	Conversación 1940 y 41.
"	25606 a	26219	Euskalduna y otros periódicos de 1926.
"	26220 a	29144	Lardizabal (Testamentu zar-ber- ria).
"	29145 a	29253	Refranes varios.
"	29254 a	29805	Ayhenart (Atzotitzak).
"	29806 a	33406	Otoitz-gaiak.

Orain arte jarritakoak, ikusten denez, txarteletan idatziak ditu, baiña ba-ditu beste 20.000 zuzendu gabe. Auek nundik artu ditun azaltzen dizut:

Fray Bartolome, 1 tomo.
Euskaldunak, Orixe.
Kempis, Arrue.
Betoldo eta Bertoldino, Otxolua.
Baserriko eskola, G.Arrue.
Oracio mentala (Villacastin), G.Arrue.
Etxepare, (Primitiae)
Kristauaren bizitza, Cardaveraz.
Leizarrague, Testament berria.
Ipuintsuak, L.Ormaetxe.
Aguirrereren Platikak
Duvoisin (asita).

Egin digu lana galanki A.Mokoroak; guretzat, gazteontzat, eredu dizdiratsu izan daiteke. Orrelako asko bagenitu euskaldunon artean, ziarri gure biotzeko euskera gaixoa laister baiño laister indar-berrituko litzake udaberriko zugaitz mardularen antzo.

Aita Mokoroaren jokabideak adore emanda ekin dezaiogun lanari gogor eta iraupen guziz.

Txomin Agirre'n "GAROA" aztertzen ari nintzan eta ba-nijoa aurrera doi-doi. Zuen artean ere norbaitek lanari ekiten badio, ze idaztiari eldu dion berri eman mesedez, lan alperrik ez dezagun egin.

Beste baten emango dizuet oraingoan nai-ko zenduen argitasuna. Agur, bada, ordurarte.

Muxika'tar Errupin,

Lazkao'ko beneditarra

A R A N T Z A Z U ' t i k

YAKINlarien billera. Agorraren 10-11'ak

autatu genitun gure urteroko billerarako. Eta erabaki bezela, txintxo asko, zein goizago zein beranduago, emen bildu giñan amarraren eguerdirako. Uste aundia izan dugu billera auetan, naiz ta kaxotasunik kaxoenean eraman. Eta aurten ere poz ta indar aundia eman digu. Bildu ere mordoxka ederra bildu giñan: lau apaiz gazte eta lau apaizgai gazteago, iru Derio'koak eta bat Donosti'koa; bi Iosulagun, bi sakramentino, bi laterandar, beneditar bat eta gaiñerantzeko bostak Arantzazukoak. Ogeikote ederra! Ba-du gaztedia gure erriak, iaio ta trebe lan egingo duen gaztedia! Elkartasun bikaiña egun artakoa: ori zan izan ere gure aurreneko xedea. Eta ori, Karmeldar, Pasionista eta Iruñako apaizgaiak ez etortzea pena genuela gero! Ba-zuten gogoa auek ere, ta benetakoa izan ere; baiña egunak txarrak, eta, naigabez baiña, ezin! Pasiotarrak egun berean, amarrean, Urbian ziran "mendi-eguna" ospatzen, eta arratsaldean etxeratzean, ujujuka! agurtu giñuzten Aloña gaiñetik. Joan bearra zeukaten, baiña biotza Urbiara bidean dagon Erroitegi inguruko arizpean zeukaten, noski, antxe baigeunden gu, elkartasunik xamurrenean, belar biguñaren gaiñean eta pago mardulen itzalpean. Toki biotz-bera uraxe, batez ere guretzat, euskaldunontzat, gure izatean aritzaren miña daramagunontzat.

Ba-giñan billera ontara lenengoz gentozenak ere, eta elkar ezagutzen ez genuenak. Lais-ter, ordea, biurtu giñan anai, benetako anai, xede berdiñen jarraian baigiñoazen.

Elak ezaguketak egin eta leenbiziko bi billeren lanak ikusirik, Goiko Aitari "Aita Gure" baten bidez argia eskatua, poliki-poliki, berotzen joan giñan. Eta ondo berotu ere. Ideak ziran, ordea, bero zebiltzanak, ez aurpegi-ukabilak. Munduko aundikoteak ere orrelako batasun eta pakean jardungo balira, azkarrago eta onuratsukiago erabakiko lituzteke beren gaiak.

Baiña eztaukat betarik ez tokirik nola ibilli giñan adierazteko. Erabakiak, egiñak, garrantzi geiago euki, eta oiek emango dizkitzut: gure izketa eta erabakiak. Ba-dakit irrikitzen zaudena gure erbakai eta jardunak jakiteko, eta esango dizkitzut, eta gogoz esan ere, jakitekoak baidituzu.

Euskal itzak eta nola idatzi euskeraz.

Gure jardunaldi beroena eta luzeena betikoa izan zan, zuk ondo dakizuna, igaz ere ondo astindua izan baitzan: gure euskera, nola idatzi bear genuen, alegia. Eta denok ez izan iritzi batekoak.

Igazko bereizketa bera aurten ere: batetik irakurleari, bestetik euskerari begiratzen ziotenak; eta nork zeñi begiratu ala pentsatu.

Onela zioten lenengoak: Euskaldunon artean jakitun asko ditugu, eskoladun ugari. Beren etxean, eta lagun-lagunekin ere bai, euskeraz jarduten dira. Jakintza gaietan sartzen diranean, ordea, erderara jo bearra izaten dute, euskerak ez baidu jakintza ortan terminolojirik. Ez al da gure eginbearra oiek gureganatzea, eskoladun oiek beren kultur-gauzetaz euskeraz mintza ditezten lortzea? Ezin ukatu problema onen gaurkotasuna ta benetako bizia. Zer egin? Al dugunik errexen terminoloji unibersala onartu -mordillokeria eta unibersal diran itz batzuk edo asko onartzea ez dira berdin-, eta jakitun oiek gureganatu, euskeraz irakurtzera erakarri, beren gaiak ere euskeraz erabiltzera beartu.

Bigarrenentzat, ordea, pekatu da orrela jokatzea euskeraren aurka baigoaz. Eta onela argumentatzen dute: Itz oiek, terminoloji ori orrela ematean, ba-diteke euskerari on baiño kalte geiago egitea, guk jakin gabe itz oiek euskerak ba-dauzkalako; eta lendabizi, ba-diran edo ez ondo ikusi gabe ez daukagu itz unibersal diran oiek erabiltzerik. Terminoloji ori unibersalki ez baiña, euskeraz eman al baditeke, seguru asko ulergarriago izanen da, euskal itzak berez ere argiago damaizkigute ageri nai ditugun ideak-eta.

Aurrenekoak onela darantzuiete, ordea: itz oiek, naiz-ta euskerazkoak izan, geienak guk eta oraintsu asmatutakeak dira; edota bestela izan, euskaldun geienak ez dakizkitez. Orretzaz gainera gure oztoporik aundiena beste au da: eskolarik eza. Eta gure euskal itzak berez esan naiko dute argiago eta trebeago adierazi nai dugun idea, baiña irakurtzen, itz oiek erabiltzen, euskera ortan jarduten, oitu gabe gauden ezkerok... orrela egiteak eragozpen geiago dakarkigu, euskaldunak euskeratik aienatu egiten baidizkigu. Gorago esandako eragozpen orrekin, euskal-eskola gabeak izate orrekin, alegia, oso zailla da itz oiek sartzea. Eta gainera, euskal itz berri oiek izango dute beren esanaia eta beste izkuntzak baiño argiagoa bearbada, eman nai dugun idea ori emateko, baiña beste kultura batean gaude gu oituak, eta gaurkoz beintzat, zirkunstantzi edo elarte auetan, obe izango dugu puru pixkat izanda, zerbait lasaiago ibiltzea, Aizkorri puntara igo gabe, jakiña!

Biek dituztela gero akatxak eta ez txikiak. Batak mordoillokeri amorraturako bidea ardu dezake eta besteak euskera eder eta garbia damaigulakoan elkortua eman dezaiguke, inoiz izan eztan euskera.

Baiña ezin ukatu bien arrazoia ere, ta arrazoi pusketa gainera. Zein ordea, obe? Ez jakin; baiña berean tinko dagoena besteratzeta bai zailla! Bien erdira etortzea biderik errez-zuzenena?

Guk erabaki auxe artu genuen: gaurrarte YAKIN'en agertu izan dan kultur-terminoloji osoa bildu eta Orixe'ri bialtzea. Orixe jaunaren lana -euskeraren eta euskal gaztediraren izenean arren, eta arren eskatzen dioguna- auxe litzake: itz oien ordezkioak euskeraz eman, ondoan au adieraziz, berak edo besteren batek asmatua, edo erriak lendanik erabillia dan, eta euskal itz orri iztegi unibersalean dagokiona erabilliko luken.

Azken erabaki au onartu zan, eta gure eztabaidarik sendoena eta luzeena, luzeena bai beintzat, ontan bukatu genduan. Eta erabakiak artu bañarrrik, ez; aurrera dijoa erabaki oien

zertzea ere.

Baiña ez dago or idazle askoren akatsik aundiena, ez. Joskera, sintasis-a, edo "itzurrena", norbaitek esan zuan bezela, orra gure utsik nabarmenena. Ba-dakigu, ordea, ez dala gaixo ori bereala sendatzekoa. Sendabide bi dauzka: asko irakurri eta erruz idatzi. YAKIN'ek berak ez al digu ontan ikaskizun ederra eman? Irakurri ditzagun geien idatzi dutenen lanak, eta konparatu lendabizikoa eta ezkenengoak.

Itzen arazo ondoren, ontaz ere jardun bearra zegoan, ba. Emen ere bi mutur: gaiari begira batzuk eta euskerari begira hesteak. Baiña ezkongarri ziran eta ezkondu ere ezkondu egin genitun. Onatx jarraibide labor-labor:

GAIAK, berez estu diranak labor eman. Ez lan batean gai zabal bat eman. Gauzak pölliki baiño labor esa. Ortarako bakoitzean gutxi esan.

EUSKERA, errexa! Eztitezela lanak edonola itzulian izan. Lendabizi norberetu, norbere mami biurtu eta orduan idea oiek lagun bati adieraziko bagenizkio bezela eman, euskera-euskeraz eman. Asko kostatako lana, baiña la ederra!

Orra ba: euskera, errexa eta gaiak, labor eta interesdunak.

EGIN.

Euskaldunok elkar kritikatzaille majoak gera. Albokoa lurrera jaurti bai, baiña norberak ezer egin ez. Eta gure artean orrek du garrantzirik aundiena: EGITEAK. Zerbait, baiña EGIN. Eta optimistak izan. Baiña denok! Ederra izango litzake guziok erabaki au artuko bagenu; guziok, YAKIN'en irakurle eta idazle guziok: denok euskera ikasten saiatu. Nola? Batzuk idatziz, eta denok gure eguneroko jardunaldiak euskeraz egiñaz. Euskaldun danari, euskeraz beti; eta gaur, nola esan ez nekialako, gauzaren bat esan ezin badiot, gogoan artu beste baterako, pentsatu, galdetu eta ikasi, eta ez esan euskeraz ezin esan ditekenik. Orreña bai seguru dijoala gure erria. Ekin eta yarrai bide ortatik. EGIN, orrek du emen garrantzia, eta ez agoz euskaldunak gerala esan menengo eta gero gure bizitzan erderaz mintzatu. Gaitezen zentzudun. Bear duguna:

EGITEA. Emen edo an, etxean edo kalean, nunai, beti: EGIN!

Iritzi billa.

Aspalditxotik izan ere, kezka bat genuen YAKINlari askok: gustora al daude gure arpidedunak errebistarekin? Nola ikusten gaituzte beraren bidez? Zer eskatzen digute? Eta onelako galdera asko generabilzkin gere kolkoan. Ori dala-ta, enkuestatxo bat gertatu dugu. Sarri asko ez omen dute enkueta auek nai aña ematen; ori, alde batetik guziek eta bestetik zintzo erantzuten ez dutelako da, noski. Guk, ordea, uste osoa dugu zuengan. Ba-dakigu, eta arren eskatzen dizuegu, zintzo eta denok erantzungo duzutela. Esan lasai eta iñoren bildurrik gabe bakoitzak pentsatzen duzutena, naiz ezizenpean, naiz izenarekin. Orra nun bialtzen dizuegun zenbaki ontan bertan orritxo bat bizipairu galderakin. Erantzun eta bialdu lenbaitlen. Guk aurretik milla esker!

Illeroko bat?

Ba-dugu euskaltzale YAKINzaleok beste kezka bat ere. YAKIN, urtean iru aldiz ateratzen da bakarrik. Urriegi derizkiogu, bai urriegi. Baiña ezin gaurkoz sarriago atera. Geienez urtean lau; baiña ori ere gutxi iruditzen zaigu. Artu-eman gutxiegi dugu gure artean. Ez dakigu elkarren berri, batez ere guztion indarrak batu bearrean gauden garai ontan.

Ona nola erabaki dugun: lau orrialde kaxkarreko aldizkaritxo bat atera. Gure "txikitxo", illero aterako litzake. Elkar zirikatzeke bide bat izango da. Bere gaiak auetxek: iritziak, kritikak, sujerentziak; an-emengiko berriak, elkarren lanen berri, liburu berrien kritika, zabalakundea t.a. YAKIN eta euskerarekin ikusirik daukaten gai guziak izanen dute toki orrialdetxo oietan.

ARREN, ba, -seguru asko Eguberrietan asiko gera lendabizikoz ateratzen-dabiali esateko duzuten guzia. Orritxo onek bai bear due la guztiona izan, irakurle ta idazle, denona. Denok jaso bear dugu euskera. Bialigauza onak eta jakingarriak, iritzi eta kritika zuzperga-